

REKOMENDACJE

Korzystanie z narzędzi **sztucznej inteligencji** w Uczelni Korczaka

Dokument o charakterze rekomendacyjnym

Nauczyciele akademicy

Spis treści

Wprowadzenie

1. Cel i zakres dokumentu
2. Zasady przewodnie
3. Krótki kontekst prawny (stan na 2026 r.)

Nauczyciele akademicy

4. Dostęp do narzędzi AI dla nauczycieli
5. Ocenianie prac studenckich powstałych z udziałem AI
6. Korzystanie z AI przez nauczyciela
7. Ochrona danych osobowych - zasady minimalne
8. Szybka lista kontrolna dla nauczyciela
9. Wzory zapisów do sylabusu
10. Źródła i dalsza lektura

Postanowienia końcowe

Wprowadzenie

Niniejszy dokument opisuje zasady korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji w Uczelni Korczaka. Dotyczy on trzech grup: nauczycieli akademickich, studentów oraz pracowników administracji. Wspólne wprowadzenie — cel dokumentu, zasady przewodnie i kontekst prawny — obowiązuje wszystkich, a dalsze części zawierają zalecenia szczegółowe dla każdej z grup.

Niniejszy dokument nie zastępuje Regulaminu studiów, procedury dyplomowania, SZEJK, polityki bezpieczeństwa informacji, zasad ochrony danych ani innych aktów wewnętrznych Uczelni. Obowiązki, sankcje i dodatkowe formy weryfikacji mogą być stosowane wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów i aktów wewnętrznych.

1. Cel i zakres dokumentu

Gwałtowny rozwój technologii sprawił, iż sztuczna inteligencja, generatywna sztuczna inteligencja, stały się częścią naszej rzeczywistości. Ich rozwój stanowi szansę, ale nie jest wolny od zagrożeń. Zasady korzystania z nowoczesnych technologii nie zostały jeszcze uregulowane prawnie i etycznie. Tworzenie takich regulacji powinno budować systemy i środowiska, w których nowe technologie służyć będą postępowi, rozwojowi, a nie pozostawać narzędziami, których użycie przynosić będzie negatywne skutki.

Narzędzia sztucznej inteligencji są i będą używane w Uczelni Korczaka. Już dziś wspomagają one naszych naukowców, pomagają w realizacji projektów i usprawnianiu procesów administracyjnych. Z tych narzędzi korzystają studenci. Chcemy tworzyć kolejne projekty i programy z wykorzystaniem AI. Będziemy także badać społeczne, psychologiczne i etyczne konsekwencje użycia sztucznej inteligencji.

To wszystko sprawia, że użycie i wykorzystanie sztucznej inteligencji wymaga przyjęcia przez Uczelnię reguł i zasad korzystania z AI. Główne założenia tych zasad opierają się na przekonaniu, iż to człowiek jest podmiotem procesu badań, to on tworzy treści, a kształcenie to proces, w którym człowiek zdobywa wiedzę. Sztuczna inteligencja, nowa, przełomowa technologia, jest narzędziem wspierającym człowieka, nie zastępuje go w procesach badawczych i twórczych, może mu służyć

pomocą. W procesie dydaktycznym nie sprawdzamy jedynie zdolności korzystania z narzędzi technologicznych, a rzeczywiste osiągnięcia studentów. Kolejnym istotnym założeniem jest transparentność. Użycie sztucznej inteligencji powinno być jasno wskazane. AI może i powinno pomagać nam w budowaniu nowoczesnej Uczelni, środowiska twórczego rozwiązywania dylematów współczesności i przyszłości. Ważne, by w tym mariażu człowieka i technologii nie stracić z oczu wartości etycznych. Kompetencje przyszłości to w świetle badań znajomość nowoczesnych technologii, ale w równym co najmniej stopniu kompetencje społeczne.

Poniższe zasady opisują sposób wykorzystania sztucznej inteligencji w Uczelni Korczaka. Dotyczą one zarówno studentów, pracowników dydaktycznych, jak i administracji. Rozwój technologii i zmiany legislacyjne powodują, że reguły te będą podlegać ewaluacji. Tak, by kierując się zasadami etyki, transparentności i uczciwości, Uczelnia mogła nie tylko dotrzymać kroku nowoczesności, ale także brać udział w jej twórczym kreowaniu.

Niniejsze zalecenia odpowiadają w szczególności na trzy podstawowe pytania:

- 1. Jak oceniać prace studenckie powstałe z udziałem AI** - w sposób sprawiedliwy, spójny i możliwy do obrony proceduralnej?
- 2. Jak sam nauczyciel może korzystać z AI** w pracy dydaktycznej - co jest dozwolone, co wymaga ostrożności, a czego robić nie wolno?
- 3. Jak wykorzystywać AI w codziennej pracy biurowej i administracyjnej?**

Odpowiedzi na te pytania - oraz na pytanie o to, jak z AI mogą korzystać sami studenci — są trzy części niniejszego dokumentu. Dokument nie zastępuje regulaminu studiów, uchwał rady dydaktycznej ani przepisów prawa; ma je uzupełniać na poziomie praktyki dydaktycznej.

2. Zasady przewodnie

Wszystkie szczegółowe rekomendacje wynikają z pięciu zasad, które warto traktować jako punkt odniesienia w sytuacjach niejednoznacznych:

- **Prymat dydaktyki nad technologią.** To cel kształcenia (efekty uczenia się) decyduje o tym, czy i jak używać AI - nie odwrotnie. Jeśli narzędzie nie służy efektom uczenia się, nie ma powodu, by je wprowadzać.
- **Nadzór i odpowiedzialność człowieka.** Ostateczna decyzja dydaktyczna - ocena, zaliczenie, informacja zwrotna, kwalifikacja jako naruszenie - należy zawsze do nauczyciela. AI może wspomagać, ale nie może rozstrzygać.

- **Transparentność.** Zasady użycia AI powinny być jawne i zapisane w sylabusie. Nauczyciel informuje studentów, w jakim zakresie sam korzysta z AI, a od studentów oczekuje analogicznej jawności.
- **Sprawiedliwość i równe traktowanie.** Reguły muszą być takie same dla wszystkich studentów i nie mogą krzywdzić żadnej grupy.
- **Ochrona danych i prywatności.** Do systemów zewnętrznych nie wolno wprowadzać danych osobowych ani poufnych bez podstawy prawnej i wiedzy osób, których dane dotyczą.

3. Krótki kontekst prawny (stan na 2026 r.)

Nauczyciel powinien znać dwa punkty odniesienia:

- **Akt o sztucznej inteligencji (EU AI Act).** Rozporządzenie wprowadza konieczność oznaczania treści wygenerowanych i zmodyfikowanych przy użyciu AI. Dotyczy ono między innymi tzw. deepfaków, tekstów dotyczących informowania o sprawach publicznych. Rozporządzenie klasyfikuje systemy AI służące do oceny efektów uczenia się oraz monitorowania studentów podczas egzaminów jako systemy wysokiego ryzyka, obwarowane m.in. wymogami nadzoru człowieka, jakości danych i przejrzystości. Wprost zakazane jest wnioskowanie o emocjach osób w instytucjach edukacyjnych (np. analiza mimiki w celu oceny zaangażowania czy stresu). Od 2025 r. obowiązuje też wymóg zapewnienia kompetencji w zakresie AI (tzw. AI literacy) personelowi i osobom korzystającym z systemów. Praktyczna konsekwencja: automatyczne wystawianie ocen przez AI bez realnej weryfikacji przez człowieka jest obszarem wysokiego ryzyka i należy go unikać.
- **RODO / ochrona danych.** Prace studenckie i dane studentów są danymi osobowymi. Wgranie ich do zewnętrznego narzędzia AI może stanowić przekazanie danych podmiotowi trzeciemu – wymaga to podstawy prawnej i zwykle jest niedopuszczalne bez zgody lub odpowiedniej umowy zawartej przez uczelnię.

W razie wątpliwości prawnych właściwym punktem kontaktu jest kontakt z inspektorem ochrony danych dr. Pawłem Wiśniewskim oraz uczelnianą komisją ds. jakości kształcenia.

Nauczyciele akademicki

Ta część odpowiada na dwa pytania: jak oceniać prace studenckie powstałe z udziałem AI oraz jak sam nauczyciel może korzystać z tych narzędzi w pracy dydaktycznej.

4. Dostęp do narzędzi AI dla nauczycieli

Nauczyciele akademicki mają możliwość skorzystania z pakietu Education Faculty Pricing oferowanego przez uczelnię, w ramach którego uzyskują dostęp do modelu językowego Copilot. Możliwe jest również korzystanie z innych modeli – pod warunkiem zachowania wszystkich zaleceń zawartych w niniejszym dokumencie.

5. Ocenianie prac studenckich powstałych z udziałem AI

5.1. Najpierw ustal i ogłoś zasady korzystania z AI w kontekście prowadzonego przedmiotu

Zanim pojawi się pytanie „jak oceniać”, trzeba odpowiedzieć na pytanie „co jest dozwolone”. Bez jasnej, wcześniej zakomunikowanej reguły trudno mówić o naruszeniu. Zaleca się jeden z trzech przejrzystych modeli — dobrany do charakteru zajęć i wpisany do sylabusu. Wybór modelu zależy od nauczyciela akademickiego.

- **Model A - praca samodzielna (bez AI).** Praca ma powstać wyłącznie samodzielnie. Student wykonuje zadanie samodzielnie, bez korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji na żadnym etapie jego przygotowania. Niedopuszczalne jest używanie AI m.in. do generowania treści, tworzenia struktury pracy, parafrazowania, tłumaczenia, wyszukiwania argumentów lub opracowywania odpowiedzi.
- **Model B - praca wspomagana (AI jako wsparcie).** Student może użyć AI do wskazanych czynności (np. burza mózgów, korekta językowa, wyjaśnianie pojęć), ale nie do wytworzenia zasadniczej treści; ma to opisać w krótkim oświadczeniu, co wykonał z użyciem narzędzi AI.
- **Model C - praca z AI (AI jako narzędzie).** Student może swobodnie korzystać z AI, ale odpowiada za wynik, ma obowiązek weryfikacji treści i udokumentowania sposobu użycia (np. załączenie promptów lub krótkiego opisu wkładu AI).

Oceniana jest zarówno wartość dodana pracy studenta, jak i sposób użycia narzędzi AI.

Kluczowe jest, aby model był ogłoszony na początku zajęć i by ewentualnie różnicować go między zadaniami (np. egzamin – Model A, esej problemowy – Model C). Za ten proces odpowiedzialny jest nauczyciel akademicki. Powyższe uwagi odnoszą się do sposobu przygotowywania prac przez studentów. Zakres wykorzystywania modeli językowych i narzędzi AI w pracy własnej, w procesie uczenia, pozostaje decyzją każdego ze studentów.

5.2. Dlaczego nie należy opierać oceny na „detektorach AI”

To jeden z najważniejszych punktów tych zaleceń. Automatyczne detektory tekstu generowanego przez AI **nie są wiarygodnym dowodem** i nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do postawienia zarzutu ani obniżenia oceny. Wynika to z ustaleń, które w ostatnich latach były wielokrotnie potwierdzane:

- Detektory mogą dawać fałszywe alarmy, a co gorsza – czynią to systematycznie wobec określonych grup. Badania (m.in. Stanford HAI) wykazały, że teksty pisane przez osoby, dla których angielski nie jest językiem pierwszym, były błędnie oznaczane jako „wygenerowane przez AI” w bardzo wysokim odsetku. To poważny problem równego traktowania.
- Nawet niski deklarowany odsetek błędów przy dużej skali oznacza wiele błędnych oskarżeń. Przy dziesiątkach tysięcy prac rocznie nawet 1% fałszywych trafień to setki niesłusznie podejrzewanych studentów.
- Sami dostawcy narzędzi (np. Turnitin) zastrzegają, że wynik detektora nie powinien być jedyną podstawą działań wobec studenta i że należy zakładać dobrą wolę, gdy dowody są niejednoznaczne. Detektory słabo radzą sobie z tekstem krótkim, mocno redagowanym, technicznym oraz z formami nietypowymi (kod, sprawozdania, teksty refleksyjne).
- Skuteczność „ludzkiego oka” również jest ograniczona – badania pokazują, że nauczyciele poprawnie rozpoznają tekst AI tylko w części przypadków.

Rekomendacja praktyczna: wynik detektora traktuj co najwyżej jako sygnał do bliższego przyjrzenia się pracy — nigdy jako werdykt. Rozstrzyga rozmowa i dowody procesu, a nie liczba procentowa.

5.3. Przeniesienie ciężar oceny z produktu na proces

Najskuteczniejszą - i najuczciwszą - odpowiedzią na AI nie jest wykrywanie, lecz projektowanie zadań tak, by ocena opierała się na tym, czego AI nie wykona za studenta. Sprawdzone kierunki:

- **Wymagaj kontekstu lokalnego i osobistego.** Odniesienia do konkretnych zajęć, dyskusji z sali, danych zebranych przez studenta, lokalnego przypadku - trudne do wygenerowania w oderwaniu.
- **Oceniaj proces, nie tylko efekt.** Konspekt, wersje robocze, notatki, bibliografia z adnotacjami, dziennik pracy. To także naturalny materiał dowodowy w razie wątpliwości.
- **Wprowadź komponent ustny lub „na żywo”.** Krótka obrona pracy, pytania o uzasadnienie wyborów, prezentacja. Student, który rozumie własną pracę, obroni ją; to sprawiedliwsze niż detektor.
- **Formułuj zadania wyższych poziomów.** Zamiast „streść / zdefiniuj” - „porównaj, skrytykuj, zastosuj do nowego przypadku, oceń błąd w rozumowaniu”. Zadania wymagające sądu i syntezy premią realne zrozumienie.
- **Projektuj zadania możliwe do wykonania z AI, a mimo to wartościowe.** W Modelu C można wprost wymagać, by student poprawił, zweryfikował i skrytykował odpowiedź AI - to samo w sobie kształci krytyczne myślenie.

5.4. Kryteria oceny, gdy AI jest dozwolone (Model B / C)

Gdy dopuszczamy użycie AI, oceniamy przede wszystkim własną pracę i wnioski studenta, a także całą przygotowaną pracę. Warto uwzględnić w kryteriach:

- **Trafność i weryfikację** - czy student sprawdził fakty, źródła i ewentualne „halucynacje” narzędzia; błędy przejęte bezkrytycznie z AI obciążają studenta.
- **Wartość dodaną** - co student wniósł ponad surowy wynik narzędzia (np. analiza, kontekst, własna argumentacja).
- **Transparentność** - czy sposób użycia AI został rzetelnie opisany zgodnie z wymogiem.
- **Spełnienie efektów uczenia się** - czy praca dowodzi opanowania kompetencji, o które chodzi w przedmiocie.

5.5. Procedura w przypadku wątpliwości dotyczących użycia AI

W takiej sytuacji zaleca się postępowanie oparte na konkretnych dowodach:

- **Nie opieraj się na samym detektorze.** Zbierz dodatkowe przesłanki: niespójność ze stylem wcześniejszych prac, treści nieomawiane na zajęciach, nieistniejące źródła, wewnętrzne sprzeczności.
- **Porozmawiaj ze studentem.** Poproś o wyjaśnienie procesu powstania pracy, o wersje robocze, o rozwinięcie wybranych fragmentów ustnie. To najskuteczniejszy i najsprawiedliwszy krok.
- **Dokumentuj.** Zapisuj przesłanki i przebieg rozmowy.
- **Stosuj procedurę uczelnianą.** W przypadku powzięcia przez nauczyciela akademickiego uzasadnionych i poważnych wątpliwości dotyczących samodzielności przygotowania przez studenta pracy pisemnej, w tym możliwości wykorzystania narzędzi sztucznej inteligencji niezgodnie z zasadami określonymi dla danego przedmiotu, ostateczna weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się powinna odbyć się w formie ustnej. Student powinien mieć możliwość wyjaśnienia sposobu przygotowania pracy, zastosowanych źródeł, przyjętej argumentacji oraz zaprezentowania wiedzy związanej z jej treścią. Zaleca się, aby ustna forma weryfikacji odbywała się w obecności osoby trzeciej, np. drugiego nauczyciela akademickiego, koordynatora przedmiotu lub przedstawiciela władz wydziału. Przebieg dodatkowej weryfikacji oraz jej wynik powinny zostać udokumentowane. Sama informacja pochodząca z programu służącego do wykrywania treści generowanych przez AI nie może stanowić wyłącznej podstawy do wystawienia oceny niedostatecznej.
- **Zachowaj proporcjonalność.** Rozróżniaj świadome oszustwo od nieświadomego przekroczenia niejasno zakomunikowanej reguły. Jeśli reguła nie była jasna, obciąża to raczej dydaktyka niż studenta.

6. Korzystanie z AI przez nauczyciela

Zasada nadrzędna: AI może być asystentem, ale odpowiedzialność merytoryczna i decyzyjna pozostaje po stronie nauczyciela. Wszystko, co AI wytworzy, wymaga weryfikacji przed użyciem.

6.1. Co można robić (zastosowania zalecane)

- **Przygotowanie i wzbogacanie materiałów dydaktycznych** — szkice sylabusów, konspekty zajęć, przykłady, analogie, pytania do dyskusji, warianty zadań o różnym poziomie trudności.

- **Generowanie pomysłów** – scenariusze zajęć, formaty aktywizujące, pomysły na projekty i studia przypadków.
- **Wsparcie językowe i redakcyjne** – korekta, streszczanie własnych tekstów, tłumaczenia robocze, upraszczanie języka materiałów.
- **Wstępne, robocze wersje informacji zwrotnej** – pod warunkiem że nauczyciel je weryfikuje, personalizuje i bierze za nie odpowiedzialność (oraz że nie wprowadza do narzędzia danych osobowych studenta).
- **Tworzenie banku pytań i quizów** do samodzielnej weryfikacji przez studentów.
- **Wyjaśnianie i eksplorowanie zagadnień** – jako punkt wyjścia do własnego przygotowania, zawsze z weryfikacją w źródłach.
- **Rozwijanie własnych kompetencji AI** oraz uczenie studentów krytycznego, świadomego korzystania z tych narzędzi (to dziś element kompetencji zawodowych).

6.2. Czego robić nie wolno lub co wymaga szczególnej ostrożności

- **Nie przenoś na AI decyzji o ocenie.** Automatyczne wystawianie ocen lub kwalifikowanie prac bez realnej, merytorycznej weryfikacji przez człowieka to obszar wysokiego ryzyka (i sprzeczny z zasadą nadzoru człowieka). AI może najwyżej wspomagać przygotowanie informacji zwrotnej.
- **Nie wprowadzaj danych osobowych ani prac studentów do zewnętrznych, niezatwierdzonych narzędzi.** Dotyczy to nazwisk, numerów albumu, treści prac pozwalających zidentyfikować autora, informacji o sytuacji zdrowotnej czy osobistej. Jeśli narzędzie ma być użyte do pracy na tekstach studentów, musi być zatwierdzone przez uczelnię i osadzone w odpowiednich umowach.
- **Nie stosuj narzędzi wnioskujących o emocjach studentów** (analiza mimiki, „zaangażowania”, stresu) – jest to praktyka zakazana w kontekście edukacyjnym.
- **Nie traktuj wyników detektorów AI jako niepodważalnego dowodu** (por. pkt 5.2).
- **Nie publikuj i nie wykorzystuj treści AI bez weryfikacji.** Modele generują błędy rzeczowe, nieistniejące cytowania i źródła. Odpowiedzialność za materiał dydaktyczny ponosi nauczyciel.
- **Uważaj na prawa autorskie i licencje** — zarówno przy materiałach wprowadzanych do narzędzia, jak i przy statusie treści z niego pochodzących.
- **Nie zrzucaj na AI istoty relacji dydaktycznej** — mentoringu, oceny rozwoju studenta, rozmowy. To kompetencje ludzkie i nieprzenoszalne.

6.3. Transparentność wobec studentów

Jeśli nauczyciel akademicki istotnie wykorzystuje AI w przygotowaniu zajęć, materiałów czy w procesie oceniania, warto – a często należy – poinformować o tym studentów. Buduje to zaufanie i modeluje postawę, której oczekujemy od studentów. Symetria jest tu ważna: trudno wymagać jawności od studentów, samemu jej nie praktykując.

7. Ochrona danych osobowych – zasady minimalne

- Zakładaj, że treści wprowadzane do zewnętrznego narzędzia mogą być przetwarzane poza uczelnią.
- Nie wprowadzaj danych identyfikujących studentów ani informacji poufnych bez podstawy prawnej.
- Preferuj narzędzia zatwierdzone przez uczelnię i objęte odpowiednimi umowami.
- W razie wątpliwości konsultuj się z inspektorem ochrony danych.

8. Szybka lista kontrolna dla nauczyciela

- ☐ Czy w sylabusie jest jasno zapisana polityka użycia AI przez studentów (Model A / B / C)?
- ☐ Czy ogłosiłem/am tę politykę na początku semestru?
- ☐ Czy moje zadania oceniają proces i osąd, a nie tylko końcowy produkt?
- ☐ Czy mam element „na żywo” (obrona / pytania / prezentacja) brany pod uwagę przy ocenie?
- ☐ Czy rozumiem, że detektor AI to sygnał, a nie dowód?
- ☐ Czy w razie podejrzenia o naruszenie zasad najpierw rozmawiam ze studentem i dokumentuję przesłanki?
- ☐ Czy weryfikuję każdą treść wygenerowaną przez AI przed użyciem?
- ☐ Czy powstrzymuję się od wprowadzania danych studentów do zewnętrznych narzędzi?
- ☐ Czy ostateczna ocena i decyzje należą do mnie, nie do narzędzia?

☐ Czy jestem transparentny wobec studentów co do własnego użycia AI?

9. Wzory zapisów do sylabusu

Model A

„W ramach tego przedmiotu prace zaliczeniowe należy wykonać samodzielnie. Korzystanie z generatywnych narzędzi AI do wytworzenia treści pracy jest niedozwolone i traktowane jako naruszenie zasad zaliczenia. W razie wątpliwości prowadzący może poprosić o wyjaśnienie procesu powstania pracy.”

Model B

„Dopuszcza się korzystanie z narzędzi AI wyłącznie do: [np. korekty językowej, wyjaśniania pojęć, wstępnej burzy mózgów]. Zasadnicza treść i argumentacja muszą być dziełem studenta. Do pracy należy dołączyć krótkie oświadczenie opisujące, w jaki sposób użyto AI.”

Model C

„Dozwolone jest korzystanie z narzędzi AI. Student ponosi pełną odpowiedzialność za poprawność i rzetelność pracy, w tym za weryfikację treści i źródeł. Do pracy należy dołączyć opis sposobu wykorzystania AI. Oceniana jest wartość dodana, osąd i wkład własny studenta ponad wynik dostarczony przez narzędzie.”

10. Źródła i dalsza lektura

- Komisja Europejska / European Digital Education Hub — wytyczne etyczne dotyczące używania AI i danych w nauczaniu.
- Akt o sztucznej inteligencji (EU AI Act), Aneks III — klasyfikacja systemów edukacyjnych jako wysokiego ryzyka; zakaz wnioskowania o emocjach w edukacji.
- Stanford HAI (2023) oraz późniejsze badania recenzowane — o zawodności i stronniczości detektorów tekstu AI, zwłaszcza wobec osób piszących w języku obcym.

- Materiały i zastrzeżenia dostawców detektorów (m.in. Turnitin) — o tym, że wynik detektora nie powinien być samodzielną podstawą działań wobec studenta.
- International Journal for Educational Integrity — przeglądy dotyczące dokładności detektorów AI w kontekście akademickim.

Postanowienia końcowe

Dokument podlega okresowemu przeglądowi. Zmiana przepisów, wytycznych organów, zakresu licencji, konfiguracji systemów lub aktów wewnętrznych Uczelni powinna skutkować oceną potrzeby aktualizacji.

W przypadku sprzeczności niniejszych zaleceń z przepisami prawa lub aktami wewnętrznymi Uczelni pierwszeństwo mają przepisy i akty o wyższej mocy.

Autorzy dokumentu:

Marcin Bochenek

Dr Magdalena Stefaniak